

Sosyal Psikoloji

Prof. Dr. Turgut Göksu

A large crowd of people gathered in a city street, likely during a protest or demonstration. The crowd is dense and fills the street, with many people looking towards the camera. The background shows city buildings and streetlights.

GİRİŞ

İki farklı bakış ve iki farklı tanım

SOSYAL PSİKOLOJİ

sosyolojik sosyal psikoloji

1908

Amerikalı ROSS

Social Psychology

psikolojik sosyal psikoloji

1908

İngiliz McDOUGALL

Introduction to Social Psychology

SP

```
graph TD; SP[SP] --- Ross[Ross]; SP --- McDougall[McDougall]; Ross --- Taklit[Taklit]; Ross --- RossTemeli[Sosyal Davranışın Temeli]; McDougall --- İçgüdü[İçgüdü]; McDougall --- McDougallTemeli[Sosyal Davranışın Temeli];
```

Ross

Sosyal Davranışın Temeli

Taklit

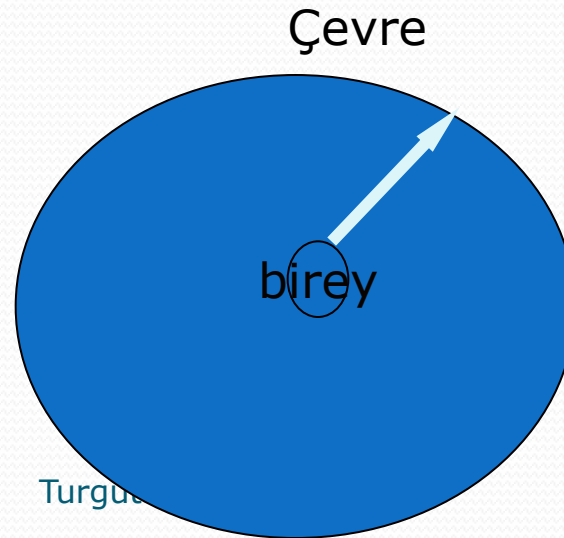
McDougall

Sosyal Davranışın Temeli

İçgüdü

Psikolojik Sosyal Psikoloji

- çalışma birimi birey
- odak noktasında birey var
- Sosyal psikoloji: "kişinin toplum içindeki davranışını ele alan bir bilim"
- çalışılan olaylar içten dışa (bireyden çevreye) doğru ele alınır.

Sosyolojik Sosyal Psikoloji

- Çalışma birimi toplum
- “toplumsal etkileşim”e ve “toplumsal çevre”ye ağırlık verirler.
- olaylar çevreden bireye (dıştan içe) doğru incelenir
- Sosyal psikoloji: “sosyal çevre tarafından etkilenen, denetlenen ve sınırlandırılan insan davranışını inceleyen bilimdir”

Sosyal Psikoloji;

bireyler ya da toplumlar arası etkileşimi inceleyen bilimdir

SOSYAL PSİKOLOJİNİN KONUSU

kişinin çevreyi, çevrenin de kişiyi etkilemesi.

Sosyal Davranış

insanın başka kişi ya da kişilerden (toplumdan) etkilenererek davranışta bulunması

- Yüz yüze sosyal davranış
- Gıyabi sosyal davranış

- Olumlu sosyal davranış

yardımseverlik, işbirliği, diğerkâmlık gibi insan üzerinde pozitif etkide bulunan davranışlar

- Olumsuz sosyal davranış

saldırganlık gibi negatif etkili davranışları anlatmaktadır.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

Eski Yunan filozofları bugün sosyal psikologların çözümünü aradığı insan-toplum ilişkilerine ait soru(n)larla felsefî olarak ilgilenmişlerdir.

Eflatun insan-toplum ilişkilerini incelemiş,

Aristo ise sosyal etki ve ikna konusunda önemli ilkeler geliştirmiştir.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

17. ve 18. yüzyıllarda sosyal davranışı tayin eden temel güdü olarak

Thomas Hobbes kuvvet ve egoizm kavramını,
Adam Smith kişisel çıkar kavramını,
Jeremy Bentham ve James Mills ise hedonizm
(hazcılık) ve zevk düşkünlüğünü ele
almışlardır.

Bu düşünürler kendi gözlem, sezgi ve
mantıklarına göre toplum-birey ilişkilerini ele
almışlardır.

17. yy.dan beri düşünürlerin sosyal davranış, sosyal düzen, kişi-toplum ilişkileri konuları hakkında üzerinde durduğu temel soru şuydu: “Kişisel farklılıklara ve çeşitli güdülenmelere rağmen **insanlar nasıl** oluyor da **benzer davranışlarda** bulunarak bir **sosyal düzen** kurabiliyorlar?”

Bu soruya 17.ve 18.yy.da **Hobbes ve Rousseau “toplum sözleşmesi”** ile cevap vermişlerdir. İnsanlar bilerek, isteyerek toplumu kurmuşlardır. Sosyal düzen toplum sözleşmesiyle sağlanmıştır.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

19.yy.da öne çıkan bir başka kavram ise “**grup ruhu**” kavramıdır. Bu kavrama göre grubun bireylerin üzerinde onlardan ayrı ve onları etkileyen ruhu vardır.

Bu anlayışı Hegel, Durkheim, Wundt, gibi pek çok düşünürde görmek mümkündür, ancak kalabalıklar denince akla **Gustave Le Bon** gelmektedir. Le Bon’un “**Kitleler Psikolojisi**” (1895) kitabındaki kalabalıklar hakkındaki düşünceleri, etkisini günümüzde de büyük ölçüde sürdürmektedir.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

Sosyal psikolojinin bir bilim dalı olarak belirmesi ise 20.yy ile başlar.

1908 yılında biri sosyolog (Ross) diğeri psikolog (Mc Dougall) iki araştırmacının “sosyal psikoloji” başlıklı ders notlarını yazmaları **sosyal psikolojinin başlangıcı** kabul edilir.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

Mc Dougall'ın eseri, 1924'te **Floyd H. Allport**'un “Sosyal Psikoloji” kitabı yayınlanana kadar önemini korudu.

Allport, Mc Dougall gibi, bireysel yaklaşımı kabul etti ancak **grup zihnine karşı çıktı**.

Grup halinde yapılan işin miktarının artmasını ise “sosyal hızlandırma” kavramıyla açıklamıştır.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

Allport, deney yöntemine ağırlık vermiştir.

Allport, Triplett ve Moede'nin yaptıkları grup laboratuvar deneyleri deneysel sosyal psikoloji'nin ilk örnekleridir.

Allport'un bir diğer özelliği ise öğrenilmemiş, zekaya dayanmayan bir davranış olan “içgüdü” kavramını reddederek **öğrenmenin üzerinde durmasıdır.**

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

Asıl sosyal psikolojinin bugünkü duruma gelmesine
2. Dünya Savaşının hemen öncesinde başlayan 3
temel gelişme etkili oldu.

Bunların ilki **Kurt Lewin** ve öğrencilerinin **grup dinamiği** çalışmasıdır. Kurt Lewin bu çalışmasıyla sosyal gerçeği laboratuara getirerek grup yapısı ve sürecini hem kuramsal hem de görgül değeri yüksek laboratuvar deneyleriyle incelemiştir.

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

İkinci gelişme sosyoloji-psikoloji çatışmasına önem vermeyen ve sosyoloji ve psikolojiyi iyi bilen araştırmacı bir neslin ortaya çıkmasıdır. Bu nesilden **Muzafer Sherif** sosyal normların oluşumunu ilk defa laboratuvar ortamında oluşturmuştur ve incelemiştir.

Üçüncü gelişme ABD’de kamusal ve özel fonların sosyal psikolojik araştırmalara kaynaklık etmesidir. Devlet kurumlarından özellikle ordu toplumsal psikoloji ile yakından ilgilenmiştir. Western Elektrik Şirketi de **Hawthorne** fabrikalarında klasik üretim ve moral araştırması yapılmasına destek olmuştur

Sosyal Psikoloji Tarihinde Köşe Taşları

İkinci Dünya Savaşı sırasında propagandanın önemi artınca **Carl Hovland** öncülüğünde orduyla birlikte **etkileyici iletişim** konusunda laboratuvar deneyleri yapılmıştır.

Amerika'da ilk kez 1935'te **George Gallup** tarafından yapılan kamuoyu araştırmaları tutum değişimi kuramlarının gelişiminde katkılar sağladı.

TOPLUMSAL PSİKOLOJİNİN DİĞER BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ

Sosyoloji, toplumun genel yasaları ve yasa benzeri düzenliliklerini, eğilimlerini, sosyal olgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerini saptamaya çalışan bir bilim dalıdır.

Ortak konular: Roller, organizasyonlar, gruplar, kültür, yabancılaşma, anomi vs gibi.

TOPLUMSAL PSİKOLOJİNİN DİĞER BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ

Sosyal psikoloji; bireysel davranışları inceleyen; bunların algılama, yargılama, düşünme, güdüleme, tutum oluşumu gibi süreçleri ve bunların nedenlerini saptamaya çalışan; sonunda bireyler arasındaki farklılıkları ortaya koymaya uğraşan **psikoloji**yle yakın ilişki içindedir. Kişi tek başına ele alındığında, sosyal psikoloji onunla ilgilenmezken, kişinin çevresiyle ilintili yanı sıra işin içine girince durum sosyal psikolojik bir boyut kazanır.

Ortak konular: Algı, toplumsal algı, güdülenme, toplumsal güdülenme, tutumlar vs.

TOPLUMSAL PSİKOLOJİNİN DİĞER BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ

Antropoloji, insanı, toplumları ve kültürleri ele alır.

Antropoloji sık sık tarihi süreçlere de başvurarak insanların ve toplumların neden birbirlerine benzediğini, neden farklı olduğunu ve neden değiştiğini araştırır.

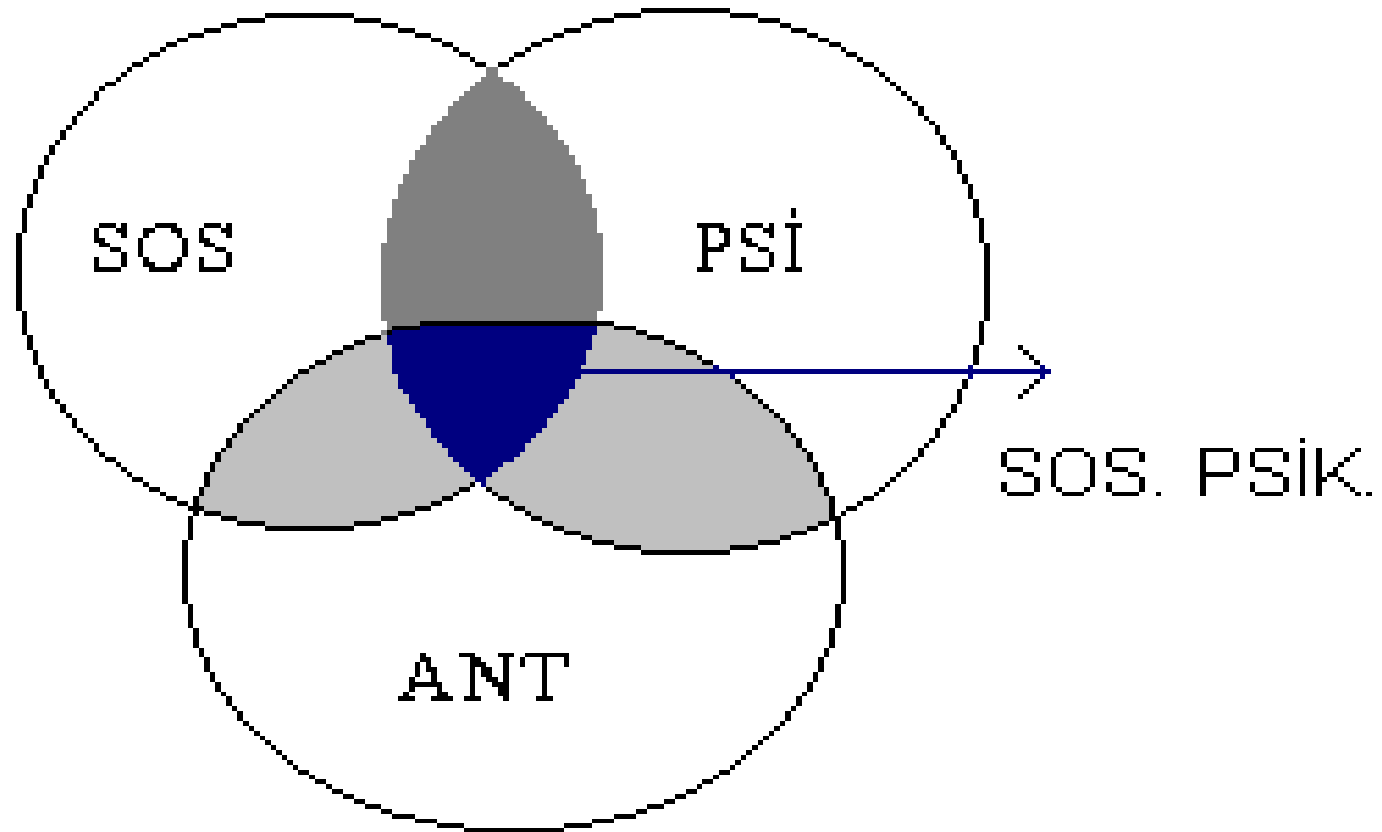
Ortak konular: kültür, kişilik, dil, vs.

TOPLUMSAL PSİKOLOJİNİN DİĞER BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ

Toplu halde yaşayan insanoğlunun nasıl yönetileceği konusunu ele alan **yönetim bilimi**yle de pek çok ortak konusu bulunmaktadır.

Örneğin, liderlik, organizasyon, örgütler, iletişim gibi.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Polis toplumun huzurunu sağlamak için vardır. Toplumun huzurunu sağlamak için toplumun ne olduğunu, nasıl işlediğini, oluşumunu, vs. bilmek gerekir.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Toplumun dirlik, düzen ve güvenliğini sağlamak, vatandaşların mal ve can güvenliğini korumakla görevli olan polisin olaylara, bireylere ya da topluluğa müdahale ederken ya da onlarla etkileşime geçerken toplumu oluşturan bireyler, kitle ve gruplar hakkında bilgi sahibi olması onların davranışlarını önceden tahmin edebilmesi büyük ölçüde bu formasyonu almasına bağlıdır.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Polis insanların nerede nasıl davranabileceklerini bilmeli, toplulukların davranışlarını kontrol altında tutarken kendi davranışlarını da kontrol altında tutabilmelidir.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Çağımız bilgi çağıdır. Ekonomik, sosyal, siyasal ve psikolojik şartların hızla değiştiği dünyada bu koşullara ayak uyduracak polisin de her çeşit bilgi ile teçhizatlanması gerekmektedir.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Toplumun sevgi, saygı, güven ve desteğini kazanmak özellikle davranış bilimlerini iyi bilmekle mümkündür. Böylece polis ulaşamadığı yerlerde (sayı azlığı vb. nedenlerle) halktan büyük destek alabilir. Şüphelileri halk polise bildirebilir.

SOSYAL PSİKOLOJİNİN POLİS İÇİN ÖNEMİ

Polis, görev yaptığı çevrenin sosyal, siyasal, ekonomik ve psikolojik durumunu iyi tanımalıdır. Halk deyiimiyle Müslüman mahallesinde salyangoz satılmasının ne gibi sonuçlar doğurabileceğini önceden hesap edebilmelidir.

teşekkürler